

ISO Başkanı'na göre bu yılın en önemli konusu özel sektörün 270 milyar dolarlık borcu

Sanayicinin borç kâbusu

► "17 Aralık'tan sonra stres katsayısının giderek artması hesapta yoktu" diyen **Erdal Bahçivan**, barometrenin bu kadar yükseleceğini kimsenin tahmin edemediğini, ilk üç ayın çok olumsuz geçeceğini söyledi.

Ekonomi Servisi - İstanbul Sanayi Odası (ISO) Başkanı **Erdal Bahçivan**, özel sektörün 270 milyar dolara yakın dış borcu olduğunu belirterek "Bu iyi yönetilmesi gereken bir nokta" uyarısını yaptı.

Döviz borcu konusunda uyarıda bulunan Bahçivan, CNBCe.com'a konuşurken şunları söyledi:

"2014'te en önemli konu yüksek boyuttaki döviz borçları. Bu borçlar reel sektörün geçmiş yıllarda yaşadığı döviz kayıplarından çok farklı. Şu anda özel sektörün 270 milyar dolara yakın dış borcu tabii ki bilanço dengelerinde de negatif faktör yaratıyor" dedi.

Bahçivan, 2014'ün önemli bir siyasi gündeminin olacağını iyi kötü herkesin hesap ettiğini, yapılacak seçimlerin de önceden bilindiğini belirterek "Fakat barometresinin bu kadar yüksek olabileceğini kimse öngöremedi. Özellikle de 17 Aralık'tan sonra stres kat sayısının giderek artması hesapta yoktu. Ancak şu anda herkes türbülansın içinde. Yatırımlar açısından çok hoş bir sene olmayacak."

Bahçivan, uzun vadeli bakiş açılarında bir değişiklik olmadıkça herkesin yatırımları "bekle gör" modunda geçireceğini ifade etti. Sanayi üretiminde ilk 3 ayın çok olumsuz olmayacağını kaydeden Bahçivan, iç piyasaya dayalı çalışan işkollarında kapasite düşüşü ve küçülmenin sürpriz olmayacağını dile getirdi.

Dolar 2.25'in üzerini gördü

Öte yandan sanayicinin endişe ile izlediği kurlar dün de Putin'in Rusya'nın batısında bulunan birlikleri için acil tatbikat talimatı vermesinin ardından fırlayarak bir ara 2.25'in üzerine çıktı.

REKABET KURUMU BAŞKANI NURETTİN KALDIRIMCI:

İSO'dan risk uyarısı

İSTANBUL DÜNYA

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, son aylarda doruk noktasına çıkan politik tansiyonun, yatırım kararlarını ertelme riskine işaret ederek, "Politik belirsizlik önümüzü görme konusunda büyük bir zafiyet yarattı" dedi.

Erdal Bahçivan, son dönemde uluslararası piyasalarda yaşanan gelişmelerin gelişmekte olan ülkeler üzerinde endişe dalgası yarattığını söyledi. Bahçivan, "Bu endişeye rağmen bir ekonomik dibe vuruş tehlikesi öngörülmüyor, ancak bazı önemli risklerin olduğu da bir gerçek" dedi.

Kısa vadede Türkiye sanayisinin önündeki risk faktörlerini "dış ekonomik kırılganlıklar", "siyasi ve sosyal belirsizlikler" ve "yapısal yetersizlikler" olarak sıralayan Bahçivan, İSO'nun aylık olağan Meclis toplantısında yaptığı konuşmada, "Bugün küresel ekonomide, parasal kısıtlamaya dayalı yeni bir yapılanma yaşanıyor. Diğer yandan, yüksek cari açık ve dış finansman ihtiyacı, Türkiye'nin dik-

kat çeken dış makroekonomik kırılganlıkları olarak dikkat çekmekte. Bu iki faktör, sanayi sektörü açısından en önemli belirsizlik kaynağı olmayı sürdürmektedir" diye konuştu.

Krediler tüketime gidiyor

Belirsizliklerin nedeninin açık olduğunu kaydeden Bahçivan, "Tüm uyarılara rağmen yurtiçi tasarruflar, reel yatırımlara yeterince kanalize edilememiştir. Buna paralel olarak dış borçlanma artmıştır. Banka kredilerinin üretken alanlardan ziyade tüketime ve finansal faaliyetlere yönelmiş olması da bu kırılganlıkları beslemiştir" dedi. "Son aylarda doruk noktasına çıkan politik tansiyon da istikrar ve önümüzü görme konusunda büyük bir zafiyet yaratmıştır" diyen Bahçivan, "Politik belirsizliklerin arttığı dönemlerde yatırım kararlarının ertelendiğine sıkça rastlanmaktadır" görüşünü dile getirdi. Bahçivan, vergi ve primlerin yanısıra kıdem tazminatı gibi ücret dışı unsurların işverenler üzerinde yarattığı yükün hafifletilmesi gerektiğine işaret etti.

'Politik tansiyon zafiyet yarattı'

Istanbul Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, politik tansiyonun yatırım kararlarını erteletme riskine işaret ederek, "Politik belirsizlik önümüzü görme konusunda büyük bir zafiyet

yarattı. Yatırımlar açısından hoş bir sene olmayacak" dedi. Bahçivan, faiz ve kurlardaki artışların, istihdam ve büyümeyi baskıladığını vurgulayarak, bu yıl büyüme beklentisinin yüzde 2.8'lere indiğini söyledi.

270 MİLYARLIK BORCA DİKKAT!

İSO Başkanı Bahçivan, özel sektörün 270 milyar dolara yakın dış borcu olduğunu belirterek, "Bu iyi yönetilmesi gereken bir nokta" uyarısını yaptı.

Dinlenme paranoya oldu psikolojik check-up şart

EYLEM TÜRK

Ekonomiyi 'Biri bizi gözetliyor' tarzı bir baskı altında sürdürmenin mümkün olmadığını söyleyen İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan, "Kimse dinlendiğinden de emin değil, dinlenmediğinden de... Bu artık bir paranoya oldu" dedi. Bu paranoyanın

ortadan kaldırılması gerektiğini belirten Bahçivan, "Sanayici olmaktan öteye bireysel haklara kuşku boyutuyla girmek 21. yüzyıl dünyasına maalesef yakışmıyor" diye konuştu. 19 Aralık sonrası yaşanan gelişmelerin iş aleminin kalbine, bir diğer ifadeyle sanayiye olan etkisini ve geleceği Bahçivan ile konuştuk...

■ Faiz artışı sanayicinin faaliyet dışı gelirlerini geçmişte olduğu gibi yine artırır mı?

Sanayinin faaliyet dışı gelirleri arttıktan medet umması sanayinin demek bindiği dalı kesmesi demek. Belki bir avuç sanayi firmasının konjonktürel olarak faiz geliri olacak hiç olmaz demek de doğru değil. Ancak sanayinin gelişmesi bakımından faiz artışının getirmiş olduğu olumsuzluk daha önemli. Resme oradan bakma taraftarıyım. Ancak içine girmiş olduğumuz rahatsız edici durum finansal istikrarın kaybolması.

Faiz artışı sanayinin hem üretim hem yatırım şevkini kıran ve kıracağı bir dönemi de önümüze koydu. Bununla beraber Türkiye ekonomisine durgunluk olarak, büyümeden fedekârlık olarak yansiyacak.

■ 17 Aralık'tan sonra yaşanan süreç sanayi çarklarını yavaşlattı mı?

Henüz daha rakamlara önemli ölçüde yansımış değil. İhracata dayalı iş kollarında hayat daha az etkilenmiş şekilde devam ediyor. Ancak iç piyasaya dönük iş kollarında marttan sonra olumsuz yansımalarını göreceğiz yönünde endişem var.

■ Son gelişmelerin ardından, 2014 büyüme ve kur tahminleriniz değişti mi?

Türkiye'nin büyüme ivmesinin kaybetmemesi lazım. Özel sektörün dinamizmi bunu açacaktır ama bu da belli bir yere kadar. 2014 büyümesiyle ilgili yüzde 2'nin üzerini başarı görüyorum. Şu andaki iklimde... Öte yandan Merkez Bankası'nın faiz silahıyla kuru belli bir dengede tutacağını düşünüyorum.

■ Gündemdeki dinlemeler, tapeler sanayi kesimini nasıl etkiliyor? Sanayicide de 'dinleniyorum' terdihinliği var mı?

'KUTUPLAŞMANIN DIŞINDA KALMAK ZORUNDAYIZ'

■ Siyasetteki gerginlik sizce toplumu nasıl etkiliyor?
Bireylerin de mümkün olduğu kadar bu yaşananların dışında kalmaya özen göstermesi lazım. Çünkü birarada yaşamak zorundayız. Çünkü Türkiye'nin en büyük zenginliği farklılığı... Siyasetlerin oluşturabileceği kutuplaşmanın dışında kalmak zorundayız. Siyasetin endeksi düşer çıkar, seçimler biter ama bizler her zaman birarada yaşamamız gereken bir toplumuz. Bu nedenle süreçleri daha duyarlı, sorumlu ve dikkatli geçirmemiz lazım.

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, arkadaşımız Eylem Türk'e gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu. ■ Fotoğraflar: MUSTAFA ALKAÇ

Erdal Bahçivan

ERDAL
BAHÇIVAN
KİMDİR

Erdal Bahçivan, yarım yüzyılı aşkın bir süredir peynir üretimi gerçekleştiren Bahçivan ailesinin ikinci nesil temsilcisi. 1963'te İstanbul'da doğan Bahçivan, Boğaziçi Üniversitesi'nden mezun. 24 yaşından bu yana İstanbul Sanayi Odası'nda meclis üyesi olarak görev yapan Bahçivan, geçen yıl 13 bin sanayici üyesi bulunan odanın başkanlığına seçildi.

'İKLİM YUMUŞAMAZSA EN İYİ YOL ERKEN SEÇİM'

■ Türkiye sizce erken genel seçime gitmeli mi?

Cumhurbaşkanlığı seçimine kadar iklimin çok da yumuşayacağını sanmıyorum. Bu nedenle erken seçim olsa iyi olur diyorum. Türkiye'nin seçim takvimiyle dolu gündemini 2015'e taşımasını ülkenin geleceği için olumlu olacağını

düşünüyorum. Madem 2014'ü ciddi anlamda tahrip ettik. En azından 2015'e sorunlardan arınmış, gerçek gündemine dönmüş, büyümeyi ön plana almış bir ılışmayan bir Türkiye ile çıkmamızda fayda var. Çünkü bu durum 2015'e de yansısı kayıp hanesi, tahribat hanesi çok olur.

'BORÇ BAZEN TEHDİT BAZEN DE SİGORTADIR'

■ Yabancı sermaye yatırımları bu ortamdan nasıl etkilendi?

Türkiye'nin özel sektörünün 270 milyar dolar borcu var. Kamunun borcu yaklaşık 100 milyar dolar.. Borsaya girmiş olan 100 milyar dolara yakın para var. Türkiye'ye muhtelif dönemlerde giren 200 milyar dolarlık kalıcı yabancı sermaye var. Bunları üst üste koyarsak 750-2800 milyar dolarlık bir varlığa tekabül ediyor.

Hiçkimse güvenmediği, inandığı bir coğrafyaya bu rakamı yatırmaz.

Borç bazen tehdit, bazen de sigortadır. Türkiye'ye verilen bu paraların Türkiye'nin bir taraftan sigortası olduğunu da düşünüyorum. Bugün bu olumsuz koşullarda bile yabancıların Türkiye pazarına yönelik değerlendirmeler, yatırım planları yaptığını biliyoruz. Bu nedenle bundan sonra büyümenin kalitesi çok önemli.

Sanayiciden 'döviz borcu' uyarısı

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, döviz borcu konusunda uyandı bulundu.

CNBCe.com'a konuşan Bahçivan, "2014'te en önemli konu yüksek boyuttaki döviz borçları. Bu borçlar reel sektörün geçmiş yıllardaki yaşanmış döviz kayıplarından çok daha farklı bir tablo ortaya koyuyor. Şu anda özel sektörün 270 milyar dolara yakın dış borcu tabii ki bilanço dengelerinde de negatif faktör yaratıyor; bu iyi yönetilmesi gereken bir nokta" dedi.

Son dönemde yaşanan siyasi gerilimle ilgili konuşan Bahçivan şöyle devam etti: "2014'ün önemli bir siyasi gündeminin olacağını iyi kötü herkes hesaba katıyordu. Önce yerel seçimler arkasından cumhurbaşkanlığı seçimleri sonra da genel seçimler... Böyle bir tablo kimse için sürpriz değildi. Fakat barometresinin bu kadar yüksek olabileceği konusunda kimsenin bu boyutta bir öngörüsü yoktu. Özellikle de 17 Aralık'tan sonra stres kat sayısının

Erdal Bahçivan

giderek artıyor olması da çok hesapta yoktu. Ancak şu anda herkesin türbülansın içinde olduğu bir süreçte yol alıyor Türkiye. Ekonomimiz de ne yazık ki bu noktada kaybettiği ivmeyi ve özellikle zamanı tekrar yakalayabilmesi açısından hepimizin çok daha sorumlu ve dikkatli olması gereken bir süreçten geçiyoruz."

UZUN VADEDE ENDİŞE YOK

"Türkiye'nin uzun vadeli perspektifleri noktasında hiçbirimizin bir endişesi yok" diyen İSO Başkanı, Türkiye'nin seçim süreci bittikten sonra koymuş olduğu hedeflere aynı doğrultuda gideceğini ifade etti.

İhracata dayalı sanayi kollarının bu dönemi daha rahat atlatacağını belirten Bahçivan, "Türkiye artık belli bir ihracat olgunluğuna ulaştı. Ancak iç piyasadaki belli sektörlerin kuvvetle tahmin edilen negatif küçülmeden olumsuz olarak etkileneceklerine dair bir tahmin tüm sanayicilerimizde var" diye konuştu.

"Yatırımlar açısından çok hoş bir sene olmayacak" diyen Bahçivan, Uzun vadeli bakış açılarında bir değişiklik olmadıkça herkesin yatırımları 'bekle gör' modunda geçireceğini ifade etti.

Tema İstanbul örnek daireleri görücüye çıktı

TÜRKİYE'NİN en büyük özel sektör gayrimenkul projesi Tema İstanbul'un örnek daireleri, düzenlenen basın toplantısı ile tanıtıldı. MESA Yönetim Kurulu Başkanı Erhan Boysanoğlu, ARTAŞ Yönetim Kurulu Başkanı Süleyman Çetinsaya, KANTUR-AKDAŞ Yönetim Kurulu Başkanı Ali Kantur ve Tema İSTANBUL Genel Müdürü Mesut Arslan'ın ev sahipliğinde düzenlenen basın toplantısında, Tema İSTANBUL yönetimi de hazır bulundu. Farklı tip ve büyüklüklerde toplam 3 bin 614

adet konutun yer aldığı Tema İSTANBUL konut bölgesinde örnek daireler, satış ofisinin birinci katında oluşturuldu. Tema İSTANBUL örnek daireleri, konut bölgesindeki D.1, F ve A tipi konutları temsilen 1+1, 2+1 ve 3+1 olmak üzere üç farklı büyüklükte hazırlandı. D.1 tipi 1+1 örnek daire, 72.76 metrekare büyüklüğünde tasarlandı. F tipi 2+1 örnek daire, 121.86 metrekare, A tipi 3+1 örnek daire ise 151.18 metrekare büyüklükleri ile Satış Ofisi içinde yerlerini aldılar.

Tape var mı tape?

Ortalık toz duman. Siyaset yeni mecrasında yol alırken, ekonominin gündemdeki sıralaması her geçen gün biraz daha aşağılara kayıyor.

Hayatın gerçekleri ve ekonominin yaşamsal sonuçları gündeme bakmaksızın, hesap kitap işlerinin ihmaline fırsat vermiyor.

Hatırlarsanız, bir önceki yazımızda özel sektörün döviz borcuna değinirken, Türkiye'de şirketlerin kur riskini yönetemediğini söylemiştik. Dün **Istanbul Sanayi Odası (ISO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, şirketlerin döviz borcunun yönetilmesi konusunda uyarıda bulundu.

Bu işin hangi tarafında olursanız olun ekonomik çıkarlarınızı göz ardı edemiyorsunuz. Neticede de öyle oluyor...

Farklı kesimden kişilerle yaptığımız görüşmelerde **altın soru** "ekonomi ne olacak?" oluyor. Sorudaki ekonomi genellikle geniş bir tanımlama olurken, özel olarak döviz,

faiz vs.'nin ne olacağına dair nokta atışı sorulara maruz kalıyoruz.

Sorular kolay.

Lakin **cevaplar zor**...

Vereceğiniz cevabı belli parametreler ve etkileşimlerle destekleyebilirsiniz. Örneğin; FED'in parasal genişleme operasyonundan dem vurup, gelişmekte olan ülkelerdeki para hareketine, Türkiye'nin makro ekonomik dinamikleriyle de bağladığınızda ortaya bir analiz koyar ve bir tahminde bulunabilirsiniz.

Cevap bu kadar basit mi?

Evet, normal şartlarda basit.

Ama biz **normal şartlarda ve zamanlarda değiliz** ki!

Bir doktor edasıyla hastaya teşhisler koyup, neler olabileceğini konuşuyoruz. Ancak birileri bünyeye sürekli şırınga ile **zehir zerk ediyor**.

Bütün **hesaplar şaşıyor haliyle**.

Daha birkaç ay öncesine ait dolar, faiz, borsa ve makro ekonomik tahminlerin ve analizlerin hepsi aşırı derecede şaşımış durumda. Çünkü tüm analizlerde her türlü değişkene yer verilirken, son günlerde sabah akşam bünyeye zerk edilen "**derin kulak**" tapeleri düşünülmemiştir.

Artık **fiyatları ekonominin gerçeklerinden ziyade** montaj, şantaj **tapeler belirlir oldu**. Gerisi teferruatta kaldı...

O nedenle; son günlerde beklenti ve tahminleri soranlara "**tapeli mi, tapesiz mi?**" diye sormak gerekiyor.

Bu arada hem siyasette hem ekonomi alanında **dış âlemden koparıldık ve içe gömüldük**.

Geçmiş dönemin tersine, Türkiye dış âlemin yoğun bir şekilde gündeminde. Türkiye'nin bu eksenle dış âlemde gündeme alınması ise bize zarar veriyor.

Türkiye daha birkaç ay öncesine kadar değerlendirildiği ekonomik gruplardan negatif ayrışıyor.

Gerek gelişmekte olan ülkeler grubunda, gerekse kırılğan beşli diye tabir edilen grupta "**ekonomik nedenlerden bağımsız olarak**" negatif **gerilemeye maruz kalıyoruz**.

Türkiye'nin uluslararası piyasalardaki risk primi (CDS) diğer ülkelere göre ekonomik olmayan nedenlerden dolayı yükseliyor.

Sadece hazinenin borçlanmasındaki **ek maliyet 1 milyar** lira. Aralık başından bu yana yapılan hazine borçlanmalarında yükselen faizin etkisiyle fazladan 1 milyar liralık bir fatura oluştu. Bunun üzerine diğer finansal piyasalar, reel sektör, makro ekonomi ve diğer kayıpları eklediğiniz zaman **devasa bir fatura** ortaya çıkıyor.

Bu geminin neresinde olursanız olun, faturanın bir ucu da size dokunacak vesselam...

Tapesiz günlere kavuşmak umuduyla...

★

Twitter: @FevziOzturk

